

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad van 18 september 2023.

De voorzitter van de commissie,
Amhaouch

De adjunct-griffier van de commissie,
Holtjer

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

- Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties
- Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie
- Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

II Antwoord / Reactie van de Minister

III Volledige agenda

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad op 18 en 19 september 2023. Naar aanleiding hiervan hebben deze leden nog enkele vragen en opmerkingen.

Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid

De leden van de VVD-fractie constateren dat tijdens de Raad een eerste beleidsdebat zal worden gevoerd over de in juli gepubliceerde Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid. Wat gaat tijdens dit debat de inbreng zijn van het kabinet? Kan de Minister aangeven wanneer de Kamer het BNC-fiche tegemoet kan zien? De leden van de VVD-fractie zien een gezonde, vitale bodem vanzelfsprekend als randvoorwaarde voor een gezonde leefomgeving en als basis voor vruchtbare voedselproductie. Echter, bij de uitwerking van deze Richtlijn is in de ogen van deze leden maatwerk per lidstaat en zelfs binnen lidstaten cruciaal. Ook de wijze waarop monitoring en objectieve vaststelling van nulmetingen plaatsvindt ten behoeve van het vaststellen van referentiesituaties is essentieel. Deelt de Minister deze opvatting en zo ja, gaat dit de inzet van het kabinet zijn bij de behandeling van het voorstel? Hoe ziet de behandelprocedure van deze Richtlijn eruit?

8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

De leden van de VVD-fractie zijn daarnaast van mening dat het kabinet bijtijds moet beginnen met het betrekken van de Kamer bij de vormgeving van het aanstaande 8e actieprogramma Nitraatrichtlijn. Deze leden wijzen erop dat door de demissionaire staat van het kabinet en Tweede Kamerverkiezingen de totstandkoming van het 7e actieprogramma nogal eenzijdig heeft plaatsgevonden. De sector was verrast over de voorstellen en er was nog maar weinig ruimte voor bijsturing. Wat gaat het kabinet doen om dat dit keer te voorkomen, hoe ziet het tijdpad eruit voor het 8e actieprogramma en hoe wordt de Kamer betrokken bij de totstandkoming?

Vangstmogelijkheden

De leden van de VVD-fractie lezen tot slot dat er louter twee gedachtewisselingen zullen plaatsvinden met betrekking tot de vangstmogelijkheden 2024. Deze leden vragen het kabinet om nader in te gaan op wat de inzet van het kabinet wordt bij deze twee gedachtewisselingen.

De leden van de VVD-fractie verzoeken het kabinet voorts om nader in te gaan op een eventueel bilateraal akkoord met Noorwegen en vragen het kabinet hoe deze leden de woorden «als gevolg van het boomkorverbod in Noorse wateren is het belang van het bilaterale akkoord met Noorwegen voor Nederland afgenomen» dienen te interpreteren. Betekent het dat Nederland het akkoord zal verwerpen?

De leden van de VVD-fractie delen de zorgen van het kabinet wat betreft de een verdere beperking van het de vangstmogelijkheden voor tong en de gevolgen voor de Nederlandse visserijsector. Het kabinet schrijft meer inzicht te willen krijgen in de conditie van het tongbestand. Is het kabinet van mening dat de huidige methoden van het vaststellen van bestandinschattingen voor tong onvolledig is?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad op 18 september 2023.

De leden van de D66-fractie lezen allereerst over de Richtlijn Bodemonitoring en bodemweerbaarheid. Deze leden benadrukken het belang van een goede bodemkwaliteit voor de natuur en voedselvoorziening. Het opzetten van een samenhangend monitoringsstelsel is cruciaal om in 2050 alle bodems in gezonde staat te hebben. Momenteel zijn 60 tot 70 procent van de Europese bodems in slechte staat en met een veranderend klimaat op het continent is het des te belangrijker dat deze worden hersteld, om de effecten van klimaatverandering op te vangen. In de Richtlijn staan geen kwantitatieve doelen of normen geformuleerd, wat begrijpelijk is aangezien eerst een geharmoniseerde monitoringsmethode moet worden ontwikkeld. Desondanks is het uiterst belangrijk om tussendoelen te stellen en Europese normen te hanteren voor het doelbereik in 2050. Kan de Minister zich inzetten om bij te dragen aan Reze richtlijn, door ambitieuze doelen en normen te formuleren op Europees niveau, gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten? Zal er bij de monitoring rekening worden gehouden met alle relevante indicatoren voor de bodem, zowel chemisch, biologisch als fysisch? Deze leden kijken uit naar het BNC-fiche en hopen op een ambitieuze inzet vanuit het kabinet.

De leden van de D66-fractie lezen daarnaast over twee andere onderwerpen die staan geagendeerd voor de Raad. Ten eerste de «langetermijnvisie plattelandsgebieden EU». De Minister spreekt over het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) dat wordt ingezet voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Kan de Minister bij het bespreken van de langetermijnvisie aandacht vragen voor de gebreken in het GLB? Zo ligt er nog een zware nadruk op het financieel steunen van agrarische bedrijven, gebaseerd op het oppervlak van het bedrijf. Deze leden pleiten echter voor een GLB waarbij publieke middelen beschikbaar zijn voor bedrijven die duurzame, prestatiegerichte publieke diensten verlenen, zoals natuurbeheer. Het nieuwe GLB ligt nog enkele jaren voor ons, maar het belang van deze publieke diensten onderstrepen en adequaat ondersteunen zou deel uit moeten maken van de langetermijnvisie van de plattelandsgebieden van de Europese Unie (EU) (COM/2021/345).

De leden van de D66-fractie hebben ten slotte enkele vragen over «onderhandelingen vangstmogelijkheden 2024». Deze leden lezen over gebiedsflexibiliteit tussen wateren waar het gaat over vier visbestanden als een van de mitigerende maatregelen die de EU en het Verenigd

Koninkrijk (VK) hebben getroffen. Wordt met deze maatregel de stabiliteit van de visbestanden voldoende geborgd? Hoe staat de wetenschappelijke gemeenschap tegenover dit voorstel? Perspectief bieden voor de sector is belangrijk al mag dat niet ten koste gaan van de duurzame visserij. Is de Minister van mening dat met deze maatregel duurzame visserij wordt bevorderd?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de achterliggende stukken voor het schriftelijk overleg Landbouw- en Visserijraad (18/19 september) en hebben nog enkele vragen.

Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid

De leden van de CDA-fractie hebben zorgen over de opstapeling van Europese regels bovenop de Nederlandse regels. Zo ook op het gebied van bodemgezondheid. Kan de Minister toelichten hoe de doelstelling dat in 2050 alle bodems in de EU in gezonde staat verkeren zich verhoudt tot reeds bestaand Nederlands beleid? Op welke manier interpreteert de Minister de doelstelling en hoe wordt hier in Nederland concreet uitvoering aan gegeven? Welke gevolgen gaat dit hebben voor de agrarische sector? Kan de Minister aangeven hoe de monitoring van de staat van de bodem er mogelijk uit komt te zien? Deelt de Minister de mening van deze leden eens dat een «one out- all out» systematiek moet worden voorkomen, omdat bodems hierdoor al snel als ongezond worden bestempeld?

De leden van de CDA-fractie benadrukken dat Nederland het op één na dichtstbevolkte land van de EU is en dat hiermee rekening moet worden gehouden bij de totstandkoming van Europees beleid. Maatwerk is een vereiste, niettemin omdat de bodem overal anders is. Deelt de Minister deze mening? Kan de Minister alvast in grote lijnen aangeven wat de inzet van het kabinet wordt in het beleidsdebat dat zal plaatsvinden bij de Landbouw- en Visserijraad, vooruitlopend op het BNC-fiche?

Landbouwgerelateerde handelsvraagstukken

De leden van de CDA-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat de Minister ten aanzien van landbouwgerelateerde handelsvraagstukken het belang benadrukt van hoge duurzaamheidsstandaarden, mede in het licht van de hoge standaarden waaraan onze producenten worden gevraagd te voldoen. Deze leden ondersteunen deze inzet zeer.

Onderhandelingen vangstmogelijkheden 2024

De leden van de CDA-fractie onderschrijven tot slot de zorg van de Minister over het generieke karakter van het boomkorverbod en hopen ook hier op een maatwerkoplossing. Welke mogelijkheden ziet de Minister hier?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties hebben kennisgenomen van de agenda. Deze leden hebben enkele vragen. Het gebrek aan gepubliceerde vergaderstukken, waardoor de Minister hier niet op in kan gaan in de geannoteerde agenda, betreuren deze leden.

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties zijn benieuwd welke gevolgen de Europese bodemrichtlijn heeft op de Nederlandse Wet bodembescherming (Wbb). Bevat de Europese bodemrichtlijn meer ambitie dan de Nederlandse wet? Vereist dit extra maatregelen? Komen daar middelen voor beschikbaar om dit te bekostigen? Welke vragen leven er nog bij de Minister over deze nieuwe Richtlijn? Bovendien lezen deze leden dat het doel is om in 2050 een weerbare bodem te hebben die ecosysteemdiensten kan leveren. Stelt de EU middelen beschikbaar om deze te leveren? Ziet de Minister de aangenomen motie van het lid Klaver c.s. (Kamerstuk 30 252, nr. 105) als een noodzakelijke stap om het leveren van ecosysteemdiensten te leveren?

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties zien de langetermijnvisie plattelandsgebieden EU geagendeerd staan. Over de landbouw ontvangt de commissie later deze maand de aangekondigde Landbouwbrief. Stelt deze brief nog aanpassingen voor ten opzichte van het lopende beleid die relevant zijn voor de Europese langetermijnvisie? Staat in die brief informatie die zal worden uitgedeeld in dit overleg? Kan de Minister deze informatie vooruitlopend op de raad met de Kamer delen? Kan de Minister uiteenzetten hoe hij brede welvaart definieert bij de ontwikkeling van het platteland?

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties hebben met belangstelling kennisgenomen van de agendapunten rondom de visserij. Deze leden lezen dat onderhandelingen over de vangstmogelijkheden met het VK en Noorwegen moeizaam verlopen. Kan de Minister dit toelichten? Bovendien lezen deze leden dat de Minister bezorgd is over de negatieve vangstadvisies voor verschillende vissoorten. Ook zegt hij het niet vanzelfsprekend te vinden dat er automatische reducties worden toegepast. Ziet de Minister geen enkele meerwaarde in de automatische reductie? Is er verder perspectief op een verandering in de negatieve trend in vangstadvisies? Verwacht de Minister dat deze dalende trend door zal zetten en loopt de trend samen met de dalende gezondheid van deze vispopulaties? Zo ja, welke maatregelen nemen Nederland en de EU om deze vissoorten te beschermen en hun populatie te versterken? Wordt er gewerkt aan een duurzaam perspectief voor de vissers die afhankelijk zijn van vangst van deze vissoorten? Is er een toekomst voor deze vissers binnen de visserij?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdD-fractie

Bodemrichtlijn

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van de onderliggende stukken en hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de PvdD-fractie constateren dat het bekend is het dat de Nederlandse en Europese bodem zich in een zeer slechte staat bevindt. Deelt de Minister de mening dat mest en landbouwgif één van de grotere veroorzakers zijn van de slechte staat van de bodem? Is de Minister het ermee eens dat deze negatieve inputs in ieder geval geminimaliseerd en liever moet worden gestopt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe worden de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KDW) meegenomen in de Bodemrichtlijn?

De leden van de PvdD-fractie vragen welke concrete doelen zouden moeten behaald worden om een gezonde bodem te krijgen in 2050. Deelt de Minister de mening dat de 2050 deadline te laat is, gezien het belang van gezonde bodems voor voedselproductie? Zo nee, waarom niet? Daarnaast lezen deze leden dat er nog geen definitie over bodemge-

zondheid bestaat. Welke definitie hanteert de Minister? Wat gaat Nederland voorstellen omtrent de definitie?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat onderzoek aantoont dat koolstofopslag in de bodem minder goed werkt dan gehoopt. Is de Minister bekend met de effectiviteit van koolstofopslag?¹ Kan de Minister aangeven hoe het bodemleven, de CO₂-cyclus en het optimaal biologische functioneren van de bodem het beste kunnen worden beschermd en hersteld, opdat gezond voedsel erop kan groeien? Deelt de Minister de mening dat een transitie naar een meer plantaardige voedselproductie zonder mest en gif een gezonde bodem kan bewerkstelligen?

Vangstmogelijkheden

De leden van de PvdD-fractie lezen dat Nederland zich aan de wetenschappelijke vangstadadviezen wil houden. Echter voor soorten waar niet veel gegevens voor zijn, vindt Nederland niet dat automatische reducties op vangst moeten worden toegepast. Deze leden willen weten of de Minister vindt dat het voorzorgsprincipe moet worden toegepast voor soorten waarover weinig gegevens zijn. Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe vindt de Minister dat hier invulling aan moet worden gegeven voor gegevensarme bestanden?

De leden van de PvdD-fractie lezen daarnaast dat tongschar/witje en tarbot/griet geen gecombineerde bestanden vormen. Kan de Minister aangeven waarom er niet voor is gekozen om dat wel te doen? Wat zal deze knip inhouden voor de aparte totaal toegestane vangsten (TACs) van vissoorten? Hoe wordt voorkomen dat vissen op de ene soort overbevissing van de andere soort met zich meebrengt vanwege bijvangst?

De leden van de PvdD-fractie vernamen tot slot dat de gedoogperiode voor garnalenvissers nu een onbepaald termijn is. Kan de Minister aangeven hoe dit juridisch mogelijk is en hoe lang deze periode wettelijk kan doorgaan?

Glyfosaat

De leden van de PvdD-fractie vragen de Minister wat zijn inbreng zal zijn tijdens de vergadering van de Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed (ScoPAFF) van 15 september aanstaande. Zal de Nederlandse vertegenwoordiging inbrengen dat Nederland tegen de nieuwe toelating van het landbouwgif glyfosaat gaat stemmen, conform de aangenomen motie van de leden Vestering/Bromet (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1570)? Deze leden roepen de Minister op om daarbij aan te geven dat de Nederlandse volksvertegenwoordiging zich grote zorgen maakt om de gezondheid van mensen en dieren, alsmede het effect op de biodiversiteit en het milieu, en – het voorzorgsprincipe hanterend – een einde wil maken aan het gebruik van glyfosaat.

Mercosur

De leden van de PvdD-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Landbouw- en Visserijraad 18 september 2023 en waarderen het dat de Minister tijdens deze Raad, conform motie van het

---

¹ Wageningen University & Research, 18 januari 2023, «Why soil carbon sequestration is overrated» (<https://www.wur.nl/en/research-results/research-institutes/environmental-research/show-wenr/why-soil-carbon-sequestration-is-overrated.htm>).

lid Teunissen c.s. (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2618), zal bepleiten dat een mogelijk EU-Mercosur handelsakkoord een integraal associatieakkoord blijft.

De leden van de PvdD-fractie vragen of de Minister bekend is met Raadsconclusies «De onderhandelingen over en de sluiting van handelsovereenkomsten van de EU» (9120/18), aangenomen op 28 mei 2018. Deelt de Minister dat in deze Raadsconclusies duidelijk en specifiek staat opgenomen dat een mogelijk EU-Mercosur handelsakkoord een gemengd akkoord blijft? Is de Minister bereid in zijn interventie tijdens deze Raad naar deze Raadsconclusies te verwijzen? Zoals vastgelegd in de Raadsconclusies dient een mogelijke splitsing te worden voorgelegd aan de Raad. Kan de Minister aangeven of daar een gekwalificeerde meerderheid of unanimitéit voor nodig is? Kan de Minister tevens aangeven of deze stemming tegelijkertijd met een mogelijk EU-Mercosur handelsakkoord aan de Raad wordt voorgelegd of voorafgaand daaraan? In de Raadsconclusies staat tevens opgenomen dat burgers voortdurend op de hoogte moeten worden gehouden van vorderingen en inhoud van handelsovereenkomsten waarover wordt onderhandeld, constateren deze leden. Kan de Minister in dat kader de Europese Commissie (EC) verzoeken om tijdens de Raad een tijdspad te communiceren en dat tijdspad in het verslag van de Raad met de Kamer te delen? Kan de Minister tevens terugkoppelen wat de stand van zaken is van de onderhandelingen en toelichten wat het laatste tegenakkoord van Mercosur is? Kan de Minister tot slot terugkoppelen wat het krachtenveld binnen de Raad is?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CU-fractie

De leden van de CU-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de LNV-raad op 18 september 2023. Deze leden willen de Minister de volgende punten meegeven.

De leden van de CU-fractie staan achter het ontwikkelen van een Richtlijn op bodembescherming en weerbaarheid, maar deze leden hebben wel zorgen bij de uitwerking hiervan. Hoe wordt voorkomen dat er teveel met dezelfde maat wordt gemeten, net als bij de Nitraatrichtlijn? Komt er voldoende ruimte voor niet alleen bodemsoorten, maar ook de ligging en het gebruik ervan? Tot slot op dit punt nemen deze leden aan dat de EC de bodem niet als één organisme ziet, maar wel als een ecosysteem met verschillende schimmels, bacteriën en kleine diersoorten die allen samen de bodem gezond en weerbaar houden.

De leden van de CU-fractie lezen dat gesprekken over internationale handel in landbouwgoederen nog steeds zien op productstandaarden. Deze leden willen benadrukken dat productiestandaarden, dus niet de productstandaarden, op dit moment met name een risico op een «race to the bottom» vormen, aangezien daar geen adequate controle op is. Daarnaast missen deze leden de fundamentele vraag of het überhaupt in tijden van klimaatverandering wenselijk is om goederen, die niet per se zijn beperkt tot een bepaalde klimaatzone, de wereld over te sturen. Daar waar de handel in bananen, olijfolie of kaas logischerwijs vanuit een bepaald land de wereld over gaat, is het minder logisch om koeienvlees of kippenieren een halve wereldbol over te laten vliegen voor een lagere prijs. Wil de Minister de EC op het hart drukken om het gesprek op dat niveau met de World Trade Organisation (WTO) te voeren, ook in relatie tot Mercosur? Op dit punt willen deze leden tot slot meegeven dat wat hen betreft, landbouw wordt uitgezonderd van het EU-Mercosur handelsakkoord en dus niet integraal wordt benaderd.

De leden van de CU-fractie willen de Minister het volgende meegeven wat betreft de vangstmogelijkheden. Deze leden kijken uit naar een update over de gesprekken met Groot Brittannië over het ruilen van visquota en gebruik van elkaars wateren. Daarnaast geldt voor tong en zeebaars inmiddels een negatief advies met een aanpassing van de voorgestelde quota van de International Council for the Exploration of the Sea (ICES) naar beneden. De Minister geeft aan dat deze adviezen niet per definitie de inzet van Nederland zijn. Wil de Minister de Kamer zo snel mogelijk informeren over de Nederlandse inzet op dit dossier? Deze leden zijn blij dat hij extra onderzoek naar de terugval van schol vraagt, temeer omdat de kans zeer klein is dat visserij een rol van betekenis speelt hierin, gezien de niet volgemaakte quota de afgelopen jaren. Hoe wordt een gezonde visstand dan beschermd? Op welke termijn de Kamer dit onderzoek verwachten?

De leden van de CU-fractie zijn tot slot benieuwd naar de voortgang van de goedkeuringsprocedure van de voorgestelde aanpassingen van het Nationaal Strategisch Plan (NSP). Wil de Minister dit zo snel mogelijk naar de Kamer sturen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda. Deze leden hebben onder meer een vraag over de Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid.

De leden van de SGP-fractie zetten grote vraagtekens bij de subsidiariteit van de voorgestelde Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid. Goed bodembeheer is zonder meer belangrijk. Maar deze leden zijn van mening dat dit primair een verantwoordelijkheid is van de lidstaten. De grensoverschrijdende aspecten zijn immers heel beperkt. De belangrijkste reden voor de Bodemrichtlijn is het behouden en het stimuleren van koolstofopslag in de bodem vanwege de problematiek van klimaatverandering. Via onder meer CO₂-reductiedoelstellingen voor lidstaten op basis van de Europese Klimaatwet en de verordening voor landgebruik (LULUCF) is op dit vlak al sprake van Europese stimulansen en van Europees beleid. Daarbij komt dat grensoverschrijdende vervuiling met name plaatsvindt via waterlichamen. Daarvoor geldt al de KDW. Verder heeft de EC in de ogen van deze leden niet aangetoond dat sprake is van dermate grote vervuiling van de lucht via verwaaiing van verontreinigde bodems over grenzen heen, en van het zo frequent verhandelen van onveilig voedsel vanwege verontreinigde bodems dat hiervoor Europese actie vereist is middels de voorgestelde Richtlijn. Deze leden horen graag of het kabinet zich bij de komende Raad terughoudend en kritisch gaat opstellen. Gaat het kabinet opheldering vragen met betrekking tot het aspect subsidiariteit en de mate waarin sprake is van grensoverschrijdende bodemverontreiniging?

De leden van de SGP-fractie ontvangen graag een nadere duiding van de wijzigingen in het NSP die aan de EC zijn doorgegeven en op welke punten de EC eventueel vragen heeft gesteld.

De leden van de SGP-fractie horen graag wanneer en op welke wijze het kabinet uitvoering gaat geven aan de motie van het lid Bisschop c.s. (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1547) waarin het kabinet wordt verzocht om het probleem van het patenteren van op klassieke wijze veredelde planten aan te kaarten in de Landbouw- en/of Milieuraad en op korte termijn in samenwerking met andere lidstaten bij het Europees Octrooibureau proactief aan te dringen op het voorkomen van het patenteren van op klassieke wijze veredelde planten en het claimen van planteneigenschappen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie bedanken de Minister voor het toezenden van de geannoteerde agenda van de Landbouw- en Visserijraad op 18/19 september 2023.

De leden van de BBB-fractie constateren dat de Minister schrijft dat hij tijdens de Raadsvergadering zal bepleiten dat een mogelijk EU-Mercusor handelsakkoord een «integraal associatieakkoord blijft». Is het nog wel democratisch verantwoord om voortgang te geven aan het EU-Mercusor handelsakkoord nu er spoedig nieuwe verkiezingen op komst zijn? Kan de Minister een preciezere uitleg geven wat hij exact bedoelt met een «integraal» associatieakkoord?

De leden van de BBB-fractie hechten belang aan een gezonde bodem en goed bodembeheer, zodat volgende generaties burgers en boeren van hetzelfde land kunnen blijven gebruik maken. Deze leden vragen zich af hoe het kabinet het belang van de Nederlandse agrarische sector gaat vertegenwoordigen in de nog komende Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid?

De EC bestempelt 60 tot 70 procent van de bodem in de EU als «ongezond» in het persbericht inzake de Richtlijn bodemmonitoring en bodemweerbaarheid.² Kan de Minister aangeven wat het percentage gezonde/ongezonde bodem is voor Nederland, Duitsland en België (waaronder Vlaanderen) en Denemarken?³ Hoe verhoudt dit onderzoek zich tot andere onderzoeken van bijvoorbeeld de Wageningen University & Research (WUR)?⁴ Zou het de Minister mogelijk zijn om te duiden wat de maatregelen van de Richtlijn voor Nederland zouden kunnen betekenen en wat de Nederlandse inzet zal worden binnen de Raad? Is het werkbaar voor Nederland dat de EC alle bodems in de EU in 2050 in een gezonde staat wil krijgen, en wat zijn de gevolgen als het Nederland niet lukt om deze eis na te komen?⁵ Loopt Nederland richting 2050 mogelijk het gevaar in een «bodemcrisis» te komen als wij niet de bodemstandaarden behalen die de EC voorschrijft?

De leden van de BBB-fractie vragen of de Minister kan uitleggen waarom de onderhandelingen «moeizaam verlopen» met het VK en Noorwegen inzake visquota.

II Antwoord / Reactie van de Minister

III Volledige agenda

Geannoteerde agenda Landbouw- en Visserijraad 18 september 2023

Kamerstuk (2023Z14628) – Brief d.d. 4 september 2023, Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, P. Adema

² European Commission, 5 juli 2023, «Questions and Answers on a Directive on Soil Monitoring and Resilience» (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3637).

³ European Commission, 5 juli 2023, «European Green Deal: more sustainable use of plant and soil natural resources» (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_3565).

⁴ Nieuwe Oogst, 15 juli 2023, «Specialisten noemen «dode landbouwgrond» onterecht frame» (<https://www.nieuweoogst.nl/nieuws/2023/07/15/specialisten-noemen-dode-landbouwgrond-onterecht-frame>); Wageningen University & Research, 9 november 2023, «De bodem, daar is toch iets mee?» (<https://www.wur.nl/nl/show-longread/de-bodem-daar-is-toch-iets-mee.htm>).

⁵ European Commission, 5 juli 2023, «Questions and Answers on a Directive on Soil Monitoring and Resilience» (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3637).